

KVLO-WerkPlekCheck: van signaleren naar verbeteren

Een jaar geleden introduceerde de KVLO de KVLO-WerkPlekCheck. Het doel was helder: vakleerkrachten een laagdrempelig instrument bieden om de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van hun werkplek inzichtelijk te maken. Inmiddels is de WerkPlekCheck op grote schaal gebruikt en ontstaat voor het eerst een landelijk beeld van de staat van de accommodaties waarin dagelijks door deze vakleerkrachten gewerkt wordt en waarin duizenden leerlingen bewegingsonderwijs krijgen. Dat beeld stemt op onderdelen gerust, maar roept vooral ook op tot actie!

| Jorieke Steenaart

KVLO-WerkPlekCheck

De eerste resultaten laten zien dat veel gymzalen en sporthallen op essentiële onderdelen tekortschieten. Niet alleen waar het gaat om de fysieke staat van accommodaties, maar ook op het gebied van arbeidsomstandigheden, onderhoud en de wettelijke verplichtingen van werkgevers. Juist daarom is de KVLO-WerkPlekCheck meer dan een inventarisatie. Het is een instrument dat werkgevers, schoolbesturen en zaaleigenaren helpt om verantwoordelijkheid te nemen voor een veilige en gezonde werkomgeving.

Een eerste landelijke nulmeting

De KVLO-WerkPlekCheck is ontwikkeld vanuit een eenvoudige gedachte:

vakleerkrachten bewegingsonderwijs zijn dagelijks werkzaam in een bijzondere werkomgeving. Hun klaslokaal is geen standaard leslokaal, maar een sportzaal of accommodatie waar fysieke belasting, veiligheid en de kwaliteit van de accommodatie direct invloed hebben op het onderwijs én op hun eigen gezondheid.

Met de KVLO-WerkPlekCheck beoordelen vakleerkrachten verschillende onderdelen van hun werkomgeving, waaronder:

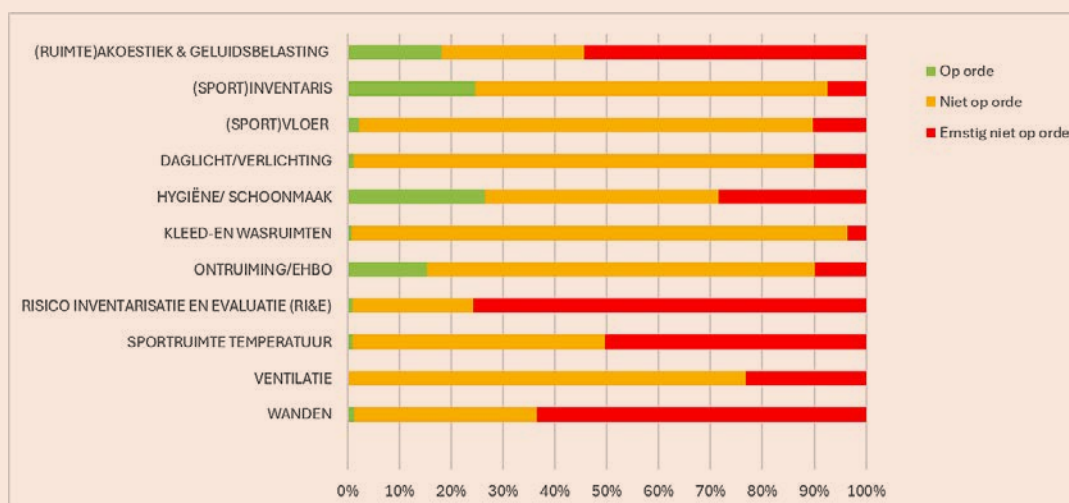
- akoestiek en geluidsbelasting;
- inventaris;
- sportvloer;
- verlichting;
- hygiëne;
- kleed- en wasruimten;

- ontruiming en EHBO;
- de aanwezigheid van een actuele RI&E;
- temperatuur;
- ventilatie;
- de staat van wanden.

De eerste landelijke resultaten in het schooljaar 2025-2026 laten een duidelijk patroon zien (zie figuur 1). Op slechts enkele onderdelen scoort een aanzienlijk deel van de accommodaties voldoende. Vooral de inventaris en de hygiëne laten relatief gunstige resultaten zien. Maar bij vrijwel alle overige thema's overheerst de kleur oranje of zelfs rood: niet op orde of ernstig niet op orde. Dat betekent dat op veel locaties verbeteringen noodzakelijk zijn.

Vooral de RI&E vraagt aandacht

Misschien wel de meest zorgwekkende uitkomst betreft de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Bij een groot deel van de ingevulde werkplekchecks blijkt de RI&E niet op orde te zijn of zelfs volledig te ontbreken. Dat is opvallend, omdat iedere werkgever volgens de Arbeidsomstandighedenwet verplicht is om een actuele RI&E te hebben waarin de risico's van de

Figuur 1
Eerste landelijke
resultaten KVLO-
WerkPlekCheck
2025-2026

Iedere werkgever is volgens de Arbeidsomstandighedenwet verplicht om een actuele RI&E te hebben

werkzaamheden zijn beschreven én waarin een plan van aanpak is opgenomen.

Voor vakleerkrachten bewegingsonderwijs is dit extra belangrijk. Hun werkzaamheden brengen immers specifieke risico's met zich mee:

- lichamelijke belasting;
- tillen en verplaatsen van materialen;
- goede akoestiek en lagere geluidsbelasting;
- verhoogd risico op ongevallen;
- geluidbelasting en het risico op gehoorschade;
- klimaatproblemen in sportzalen;
- hygiëne die van belang is voor de gezondheid van de medewerkers;
- psychosociale belasting.

Een goede RI&E maakt deze risico's zichtbaar en vormt het vertrekpunt voor verbetermaatregelen. Wanneer deze ontbreekt, worden risico's vaak pas aangepakt nadat zich problemen of ongevallen hebben voorgedaan.

De kwaliteit van de accommodatie doet ertoe

De resultaten laten daarnaast zien dat veel accommodaties tekortschieten op onderdelen die direct van invloed zijn op het dagelijks functioneren van vakleerkrachten. Zo scoren temperatuur en ventilatie opvallend laag.

Iedere vakleerkracht herkent waarschijnlijk situaties waarin een sportzaal in de zomer verandert in een broeikas of in de winter nauwelijks warm te krijgen is. Slechte ventilatie leidt bovendien tot benauwde omstandigheden

en vermindert het comfort voor zowel leerlingen als docenten.

Ook verlichting laat een ongunstig beeld zien. Goede verlichting is essentieel voor veilig bewegingsonderwijs. Vakleerkrachten moeten bewegingen kunnen beoordelen, leerlingen goed kunnen observeren en risico's tijdig signaleren. Onvoldoende verlichting verhoogt de kans op ongevallen en vermoeidheid.

De sportvloer vormt eveneens een belangrijk aandachtspunt. Een goede vloer voorkomt blessures, biedt voldoende demping en zorgt voor veilige bewegingsmogelijkheden. Wanneer vloeren versleten zijn, oneffenheden hebben, onvoldoende stroef of juist te glad worden, neemt het blessurerisico toe voor zowel leerlingen als docenten.

Ook de staat van de wanden verdient aandacht. Beschadigingen of onveilige afwerking kunnen direct leiden tot gevaarlijke situaties tijdens lessen. Goede akoestiek verdient daarbij bijzondere aandacht. Vakleerkrachten geven dagelijks les in ruimtes waar veel geluid wordt geproduceerd. Een slechte akoestiek leidt tot verhoogde stembelasting, vermoeidheid en concentratieproblemen, terwijl een goed akoestisch ontwerp juist bijdraagt aan rust, veiligheid en beter onderwijs. In veel sportzalen ervaren vakleerkrachten een hoge geluidsbelasting door harde vloeren, galmende wanden en plafonds en onvoldoende

geluidsabsorptie. Dat bemoeilijkt instructie, verhoogt de stembelasting en kan op termijn leiden tot vermoeidheid, concentratieproblemen en gehoor- of stemklachten. Een goede akoestische inrichting is daarom geen luxe, maar een wezenlijk onderdeel van een veilige en gezonde werkplek.

Veiligheid is geen toeval

Veilig bewegingsonderwijs ontstaat niet vanzelf. Het is het resultaat van goed onderhoud, tijdige investeringen en duidelijke verantwoordelijkheden. Daarbij spelen verschillende partijen een rol:

- werkgevers zijn verantwoordelijk voor veilige arbeidsomstandigheden van hun medewerkers;
- gemeenten zijn veelal eigenaar van gymzalen en sporthallen;
- schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor goed onderwijs;
- beheerders verzorgen het dagelijks onderhoud.

De KVLO-WerkPlekCheck maakt zichtbaar dat juist op het snijvlak van deze verantwoordelijkheden verbeteringen mogelijk en nodig zijn. Wanneer signalen niet worden gedeeld of verantwoordelijkheden onduidelijk zijn, blijven tekortkomingen vaak jarenlang bestaan. En voelt iedereen zich verantwoordelijk maar neemt niemand de verantwoordelijkheid.

Van signaleren naar gesprek

Juist daar ligt de kracht van de KVLO-WerkPlekCheck. Het instrument is

niet bedoeld als controlelijst, maar als gespreksstarter. Vakleerkrachten beschikken hiermee over een objectieve inventarisatie waarmee zij in gesprek kunnen gaan met hun werkgever, schoolleiding, arbocoördinator of gemeente. Concrete bevindingen maken het eenvoudiger om verbeteringen bespreekbaar te maken en prioriteiten vast te stellen. Een kapotte vloer of slecht werkende ventilatie is niet langer een losse klacht, maar onderdeel van een bredere inventarisatie. Dat helpt om structureel naar de kwaliteit van accommodaties te kijken.

Investeren in bewegingsonderwijshuisvesting

De resultaten ondersteunen ook een bredere maatschappelijke opgave. Veel gymzalen dateren uit de jaren zeventig en tachtig. Hoewel ze technisch nog functioneren en verouderde bouwbesluiten of NEN-normering kunnen voldoen, voldoen ze vaak niet meer aan de huidige eisen op het gebied van duurzaamheid, ventilatie, toegankelijkheid en arbeidsomstandigheden. Daarom zijn investeringen in bewegingsonderwijshuisvesting noodzakelijk. Niet alleen om gebouwen energiezuiniger te maken, maar vooral om kwalitatief en modern goed bewegingsonderwijs mogelijk te houden.

Een moderne sportaccommodatie draagt bij aan:

- veilig bewegingsonderwijs;
- minder fysieke belasting voor vakleerkrachten;
- een gezonder binnenklimaat;
- meer plezier in bewegen;
- minder ziekteverzuim;
- aantrekkelijk werkgeverschap.

Investeren in accommodaties is daarmee investeren in onderwijs en de vakleerkrachten die in deze accommodaties werkzaam zijn.

Werkgeverschap betekent ook zorgplicht

Voor werkgevers ligt hier eveneens een belangrijke verantwoordelijkheid. De Arbowet verplicht werkgevers om zorg te dragen voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden. Dat betekent meer dan het beschikbaar stellen van een sportzaal. Werkgevers moeten ook nagaan of die accommodatie daadwerkelijk voldoet aan de eisen die aan een veilige werkplek worden gesteld. De KVLO-WerkPlekCheck biedt daarvoor een praktisch hulpmiddel. Door periodiek de werkplek te beoordelen ontstaat inzicht in knelpunten voordat deze leiden tot gezondheidsklachten of ongevallen. Daarmee sluit de KVLO-WerkPlekCheck goed aan bij het principe van preventief arbobeleid. Voorkomen is immers beter dan herstellen.

Hoe nu verder?

Na een jaar gebruik kan worden geconcludeerd dat de werkplekcheck voorziet in een duidelijke behoefte. Steeds meer vakleerkrachten brengen hun werkplek systematisch in beeld en delen hun bevindingen met hun werkgever. De eerste resultaten vormen tegelijkertijd een duidelijke oproep. Aan werkgevers om hun RI&E op orde te brengen. Aan gemeenten en zaaleigenaren om te blijven investeren in kwalitatief goede sportaccommodaties. Aan schoolbesturen om veiligheid en gezondheid nadrukkelijk onderdeel te maken van hun arbobeleid. En aan vakleerkrachten om signalen te blijven melden en de

werkplekcheck te blijven uitvoeren en te gebruiken. Advies is om de KVLO-WerkPlekCheck jaarlijks uit te voeren.

Samen werken aan betere werkplekken

De kwaliteit van bewegingsonderwijs wordt niet alleen bepaald door de deskundigheid van de vakleerkracht. Ook de omgeving waarin dat onderwijs plaatsvindt, is van doorslaggevend belang. Een veilige vloer, voldoende ventilatie, goede verlichting, een actuele RI&E en goed onderhouden voorzieningen lijken misschien vanzelfsprekend, maar de eerste resultaten van de KVLO-WerkPlekCheck laten zien dat dit lang niet overal het geval is.

De KVLO-WerkPlekCheck maakt zichtbaar waar verbeteringen nodig zijn. Daarmee is het geen eindpunt, maar juist het begin van een continue kwaliteitscyclus. Alle betrokken partijen hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid. Wanneer werkgevers hun zorgplicht serieus nemen, gemeenten blijven investeren in moderne bewegingsonderwijshuisvesting en vakleerkrachten hun ervaringen blijven delen, ontstaat een gezamenlijke beweging richting veilige, gezonde en toekomstbestendige sportaccommodaties.

Want uiteindelijk verdient iedere vakleerkracht een werkplek die net zo professioneel is als het onderwijs dat hij of zij iedere dag verzorgt. ●

Scan of klik naar de
KVLO-WerkPlekCheck

Contact

jorieke.steenaart@kvlo.nl

Jorieke Steenaart is onderwijsadviseur bij KVLO en houdt zich bezig met huisvesting van beweeg- en sportaccommodaties

Foto's

Odin Wenting

Kernwoorden

KVLO-WerkPlekCheck, huisvesting, Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E), arbeidsomstandigheden, gymzalen en sporthallen